

“AH, TI KUĆANSKI POSLOVI!” – IZLOŽBA MUZEJA SLAVONIJE U MUZEJU GRADA ZAGREBA

MARTINA MATIJAŠKO □ Varaždin

sl. 1.-9. Serija fotografija izložbe *Ah, ti kućanski poslovi!* u Muzeju grada Zagreba, 2012.

© Fotodokumentacija: Muzej grada Zagreba

Promatrajući stalne postave ili povremene izložbe povijesne tematike u brojnim hrvatskim muzejima, posjetitelj stječe dojam kao da je život stao prije stotinjak godina. Sve važno dogodilo se tada, a predmeti koji svjedoče o kasnijim vremenima kao da su zaboravljeni i nezanimljivi. Za razliku od muzealija vezanih za važna politička kretanja ili umjetnost, predmeti svakodnevne upotrebe vrlo se rijetko izlažu.

Upravo su izložbom Muzeja Slavonije Osijek *Ah, ti kućanski poslovi!* autorice Ksenija Katalinić, Radmila Biondić i Marina Vinaj pokazale koliko muzeološku snagu nose upravo takvi predmeti. Postavljena u Muzeju Slavonije od prosinca 2009. do travnja 2010., izložba je prenesena u Muzej grada Zagreba, gdje je bila otvorena od 12. ožujka do 22. travnja 2012. g. Izložba nas vodi kroz sedam desetljeća dizajna, obiteljskog života, razvoja tehnologije i mentaliteta, a sve uz ženski uzdah i sukanje rukava. Samo povremeno zalazeći u 19. st., autorice su uspjele u svom naumu da uvuku posjetitelja u samu izložbu, nečemu ga pouče, ali i potaknu na razmišljanje.

S tehničke strane, izložbeni je prostor uz pomoć brojnih visokih pregrada pretvoren u labirint u kojemu iza svakog ugla čeka nešto novo. Prevladavaju čiste boje i siva, što olakšava fokusiranje na predmete i temu. Uvodne su legende kratke i informativne, dok je dio predmetnih legendi obješen na podlogu u obliku daske za rezanje, što je izloščima dalo šarm, ali i olakšalo razgledavanje izložbe.

Najvažniji dio izložbe svakako je rekonstrukcija građanske kuhinje iz prve polovice 20. st. Takav način prikazivanja, upotpunjen imitacijom tapeta i popločanog poda, uvijek će mnogo bolje nego bilo kakva vitrina pozvati posjetitelja na razgledavanje, komentiranje i uživljavanje u atmosferu. Sličan je učinak postignut već na samom ulazu na izložbu, gdje je postavljena jednostavna primaća soba iz 1970-ih godina, sa zdjelom jabuka na stolu. Nadalje, tu je uska, djelomično zaklonjena vitrina u kojoj se krije mnoštvo sitnih kuhinjskih pomagala. Nevjerojatno je koliko je puta upravo tu izgovorena rečenica: *Pa ovo ja imam doma!*

Izložba nas dalje vodi kroz razvoj raznih kućanskih aparata i pomagala. Tu su šivači strojevi, prvi hladnjaci, različita glačala i usisavači, da nabrojimo samo neke. Čudimo se da je tvrtka *Peugeot* proizvodila mlince za kavu i glačala te kušamo legendarni *505 s crtom* iz trgovinske posude za slatkiše. Osim izloženih predmeta iz fundusa Muzeja Slavonije Osijek, na izložbi su predstavljeni i reklamni materijali vezani za pojedina kućanska pomagala. Iznimno su zanimljive upute za upotrebu sredstva za čišćenje *Vim*, pod nazivom *Zlatna pravila za kućanstvo*, napisane u stihovima. Izložba je također upotpunjena videoprikazom popularnih reklama i programa edukativnog sadržaja iz različitih godina 20. st.

Popratni je katalog iznimno kvalitetan, a služi kao dopuna viđenome na izložbi. Prodaje se umotan u starinski trgovački papir s otisnutim logom izložbe, što je doista originalna ideja. Autorice, svaka uz svoju temu, donose kratak povijesni uvod, a zatim i katalog izloženih predmeta. Time se zaokružuje priča o svakidašnjem životu, ali se i širi na temu industrijalizacije Slavonije i Hrvatske, razvoj domaće proizvodnje kućanskih aparata i po-

trepština, stope uvoza te povijest marketinga i sl. (Mala zamjerka katalogu jest pogrešno otisnuti opis predmeta na kat. br. 49.) Osim kataloga, u Muzeju grada Zagreba moguće je kupiti plakat izložbe, a iskorak izvan muzeja čini poveznica s mrežnih stranica o izložbi na mrežne stranice *Bakina kuharica*.

Mnoštvo je tema na koje upućuje ova izvrsna izložba. Za svakog muzealca svakako je zanimljivo pitanje prikupljanja modernih tehničkih uređaja i drugih predmeta u vremenu brzih promjena tehnologije i ukusa. Sa sociološkog stajališta, otvara se tema usporednog razvoja seoskih kućanstava i međusobne ovisnosti sela i grada. Na kraju, tu je i ona negativna strana koju najčešće karakteriziraju stereotipi o uloji žene i muškarca u obitelji. Te teme, ali i brojne druge, proizlaze iz naslova izložbe *Ah, ti kućanski poslovi!*, ali o njima ovdje neće biti govora.

Za kraj, autorica preporučuje recept za dobru crnu kavu iz vremena domaćeg prženja i mljevenja tih *blagotvornih* zrnaca.

*Crna kava. (...) Prži pažljivo! Kava ne smije biti previše, a ni premalo pržena. Ispravno pržena kava je kestonejaste boje. Pri prženju odstrani ljuskice, koje otpadaju od zrnja. (...) Kuhaš li kavu u lončiću ili džezvi, ukuhaj je u ključalu vodu, ostavi da 2-3 puta provrije, a tada je skloni s vatre i dodaj joj kavsku žlicu hladne vode, da se slegne. Kava će biti ukusnija, ako joj dodaš mrvicu soli. Možeš je ukuhati u oslađenu vodu, ili serviraj gorku. (...) Na šalicu crne kave, računaj kavsku žlicu ili kocku šećera, i kavsku žlicu kave. Kavu samelji onda, kada je kaniš kuhati. (...)*¹

LITERATURA

1. *Ab, ti kućanski poslovi!* (18. prosinca 2009.) URL: <http://www.mso.hr/index.php?mact=News,cntnt01,detail,0&cntnt01articleid=74&cntnt01returnid=79>. (27. ožujka 2012.).
2. Katalinić, K., Biondić, R. Vinaj, M. *Ab, ti kućanski poslovi!* URL: <http://www.mgz.hr/hr/izlozbe/Ah,%20ti%20ku%C4%87anski%20poslovi!,454.html> (27. ožujka 2012.)

¹ Zakonjšek, P. *Praktična kubarica*. Zagreb: Nakladno knjižarsko poduzeće Seljačka sloga, 1960., str.133.

3. Katalinić, K., Biondić, R. Vinaj, M. *Ab, ti kućanski poslovi!*. Osijek: Muzej Slavonije Osijek, 2009.

4. Zakonjšek, P. *Praktična kubarica*. Zagreb: Nakladno knjižarsko poduzeće Seljačka sloga, 1960.

Primljeno: 3. listopada 2012.

“AH, THESE HOUSEHOLD JOBS!” – AN EXHIBITION OF THE MUSEUM OF SLAVONIA IN ZAGREB CITY MUSEUM

Looking at the permanent displays or occasional exhibitions on historical subjects in the many Croatian museums, the visitor might get the impression that life stopped a hundred years ago. Everything important happened then, and the objects that tell of later times seem to have been forgotten and uninteresting.

Unlike museum objects connected to important political trends or art, everyday use objects are seldom exhibited. In the exhibition of the Museum of Slavonia, Osijek, *Ah, these household jobs*, authors Ksenija Katalinić, Radmila Biondić and Marina Vinaj shows the amount of museological power such objects have.

The exhibition takes us through seven decades of design, family life, the development of technology and mentality and all with women sighing and rolling up their sleeves. Only occasionally dipping into the 19th century, they have succeeded in their intention to draw the visitor into the exhibition, teach something and stimulate reflection. There are many themes to which this excellent exhibition draws attention. For each museum professional, the question of collecting modern technical devices and other objects in times of rapid changes in technology and taste is certainly interesting. From a sociological point of view, the theme of the parallel development of village households and the interdependence of country and town is opened up.

At the end, there is a negative side that is most often characterised by stereotypes of man and woman in the family.